

חג השבועות ב

אז „צריך לאכול ולשמוח בו להראות שנוח ומקובל לישראל יום שניתנה בו התורה“, טאר מען ניט פאסטן קיין תענית חלום. דאס הייסט, אז בחגה״ש איז פאראן (ניט נאר דער חיוב פון עונג בכלל, במילא קען דאס זיין דורך דעם עונג פון „תענית חלום“, נאר) א חיוב אכילה⁹ — „צריך לאכול בו להראות שנוח ומקובל בו“.

אין פלוג איז עס א דבר תמוה:

די מועדים פסח און סוכות זיינען א זכר (בעיקר) צו חסדים גשמיים — די חירות פון (שעבוד) מצרים (בפסח) און „בסוכות הושבתי את בני ישראל בהוציא אותם מארץ מצרים“¹⁰ (די ענני הכבוד „שהקיפם בהם לצל לבל יכה בהם שרב ושמש“¹¹) — און פונדעסט-וועגן קען ביי זיי זיין א פאל ווען זייער חיוב העונג ווערט אויסגעפירט ניט דורך א סעודה גשמית, נאר פארקערט דורך א תענית:

און דוקא ביי חגה״ש, „יום שניתנה בו תורה“ וואס איז אינגאנצן אן ענין פון חסד רוחני, מוז עונג ושמחת יו״ט זיין אַלעמאַל פאַרבונדן דוקא מיט אכילה גשמית און מ׳טאר דערפאַר ניט פאסטן

א. דער יו״ט פון שבועות איז אויס-געטיילט פון די אַנדערע רגלים דער-מיט, וואָס „הכל מודים בעצרת דבעינן נמי לכם. מאי טעמא, יום שניתנה בו תורה הוא“¹.

ביי די אַנדערע ימים טובים איז פאראן א פלוגתאי צי מען קען זיך פירן אין אן אופן פון „כולו לה“ אָדער עס מוז זיין „חציו לכם“; משא״כ ביי שבועות זיינען אַלע מודה „דבעינן נמי לכם — שישמח בו במאכל ומשתה להראות שנוח ומקובל יום זה לישראל שניתנה תורה בו“³.

און אפילו לפי ההלכה, אז ביי אַלע ימים טובים מוז זיין „חציו לכם“ (און מ׳דאַרף פראַווען שמחת יו״ט במאכל ובמשתה) — איז נאָך אַלץ פאראן א חילוק פון שבועות לגבי אַנדערע רגלים:

ביי „שאר ימים טובים ושבתות“ איז דער דין, אז מען מעג פאסטן א תענית חלום. וואָרום אַע״פּ אז עס איז דאָ דער חיוב פון עונג שבת יו״ט — היות אָבער אז „נפשו עגומה על חלומו . . א״כ התענית הוא עונג לו“⁶.

משא״כ בחג השבועות, איז וויבאַלד

(1) פסחים סח, ב.

(2) פסחים שם. ביצה טו, ב.

(3) רש״י פסחים שם. שו״ע אדה״ז חאריח סתצ״ד

סי״ח.

(4) רמב״ם הל׳ יו״ט פיו הי״ט (ובמ״מ שם).

טושו״ע אריח ר״ס תתקט. שו״ע אדה״ז שם סי״.

(5) שו״ע אדה״ז סתצ״ד שם.

(6) טאריח ספי״ח. שו״ע אדה״ז שם ס״ג (וראה

לקמן הערה 34 בשוה״ג), ובקורא לסי״ח תצח סק״ה

(גבי יו״ט, אף דעם יש גם חיוב שמחה. וכ״ה בדרכי

משה לטאריח סתק״ט. ואכ״מ). והוא מהרשב״א

ברכות לא, ב. ועד״ז בבבלי המאור פסחים שם. ועוד.

(7) ל׳ אדה״ז סתצ״ד שם, ע״פ ל׳ רש״י פסחים שם

(אלא שברש״י קאי על הדין ד״לכם“, שאינו שולל

תענית חלום. ואכ״מ).

(8) שו״ע אדה״ז שם, ממנהיריל הובא בחק יעקב

שם סק״ח (ומפרש כן במגא סתר״ד ס״א. אבל ראה

אלי׳ רבה סתק״ט סק״ז). וראה לקמן הערה 32.

(9) ראה חידושי רבינו דוד בונפיד וחי״ שפת אמת

לפסחים שם.

(10) אמור כג, מג.

(11) שו״ע אדה״ז א״ח תתרכ״ה. מחבר שם

א תענית חלום!¹² און מהאי טעמא גופא, ווייל ס'איז „ניתנה בו תורה“!

ב. צו פארשטיין דאס, דארף מען פריער מבאר זיין דעם כללות'דיקן גדר פון חיוב עונג שבת וי"ט:

דער עיקר חיוב עונג בשבת וי"ט איז דוקא באכילה ושת"י. וואס דערפאר איז דער דין¹³, אז אע"פ אז מען מעג פאסטן א תענית חלום בשבת וי"ט (כנ"ל), פונ- דעסטוועגן, דער וואס האט געפאסט, דארף נאכדעם פאסטן „עוד תענית בחול שיתכפר לו“¹⁴, ווייל מיט זיין תענית חלום — „ביטל עיקר עונג שבת“¹⁵.

נאך מער: דער היתר-צו-פאסטן בשבת וי"ט איז נאך ביי א תענית חלום (אדער ביי איינעם וואס „אכילה בשבת צער הוא לו“¹⁶); אבער א תענית וואס א איד וויל פאסטן צוליב אז אנדער סיבה, „אפילו מחמת תשובה וחסידות“ און „יש לו תענוג בתענית זה“ — איז אסור, ווייל „אין לו להחליף עונג חכמים

(12) בחי' רבינו דוד שם: „כדי לראות את עצמו שהוא שמח במית ואינה עליו כעול על צוארו“ (ולכאורה זוהי גם כוונת רש"י, להראות שנוח ומקובל בו תורה) — ולא „עול על צוארו“.

אבל ממשטות לשון הגמרא „מיט יום שניתנה בו תורה“ (ועד"ז להלן שם גבי הא דמר ברי' דרבינא) משמע, שהענין דיום שניתנה בו תורה הוא מעלה מיוחדת בתהליך שמשינו צריך להראות בו שמחה יתירה (ולא רק ענין שלילי — לבטל חשש שהתורה היא אצלו עול על צוארו). וכחמשך הגמ' (פסחים שם) דרב יוסף ביומא דעצרתא אמר עבדי לי עגלא תלתא אמר אי לא האי יומא בו, וכן דרב ששת כו' חדאי נפשיא בו.

(13) רמב"ם הל' תעניות פ"א ה"ב. טושי"ע (ו'אדה"ז) אריח סרפיח ס"ד (ס"ג). טושי"ע שם סתקס"ה ס"ה.

(14) ל' אדה"ז סרפיח שם.

(15) ל' הטור (ו'אדה"ז) שם. ובמאירי לביצה שם: נדגוד עבירה היא בידו.

(16) שו"ע אדה"ז שם ס"ב, משי"ע שם (ס"ב). גראד להמני שם ד'

שתקנו בג' סעודות בעונג אחר שאינו מוכרח שיהי' בשבת¹⁷.

דארף מען פארשטיין: וויבאלד אז דער דין עונג איז ניט אכילה כשלעצ- מה, נאך בלויז צוליב דעם עונג שבה („מצות סעודות שבת אינה אלא בשביל עונג“¹⁸) — ביז אז דער עונג שבת וי"ט ווערט פאררעכנט ווי א מצוה וואס איז „תלוי“ בדעת האדם¹⁹ (וויבאלד מען מעג פאסטן א תענית חלום „משום להתענית עונג לו“) — פארוואס האט מען מלכתחילה אויסגעשטעלט דעם חיוב עונג דוקא דורך אכילה ושת"י (און מען טאר ניט מחליף זיין „עונג חכמים“ „בעונג אחר“); לכאורה האט אין דעם ניט געדארפט זיין קיין תנאי וקבוע פאר אלעמען, נאך יעדערער זאל מקיים זיין מצות עונג מיט דעם וואס ער איז זיך דערפון מתענג²⁰?

[אמת טאקע, דער תענוג פון רוב בני אדם איז פון אכילה ושת"י (ואכילת בשר ושתית יין²¹); דאס איז אבער כלל ניט מכריח אז ביים מיעוט איז אז אנדער אופן פון תענוג (ווי לדוגמא — די וועל- כע האבן תענוג פון א תענית של תשובה) זאל ביי זיי ניט הייסן קיין עונג].

ג. איז דער ביאור אין דעם:

תורה ומצות זיינען געגעבן געווארן צו אידן ווי זיי זיינען נשמות בגופים

(17) שו"ע אדה"ז שם (דלא כהכלבו שהובא כבי' לטור סרפיח שם, חי המאירי ובית הבחירה לביצה שם, שטמ"ק ברכות שם. ועוד).

(18) שו"ע אדה"ז שם. וראה גם שו"ע אדה"ז אריח סו"ס קסז.

(19) לשון אדה"ז בקריא לסתציח שם.

(20) להעיר מהחילוק בין אנשים נשים או טף במ"ע דשמחת יו"ט (רמב"ם הל' יו"ט שם ה"ז"ח). טושי"ע אריח סתקס"ה (ס"ב-ג). שו"ע אדה"ז שם (ס"ז).

(21) שו"ע אדה"ז אריח סרמ"ב ס"ב. וראה רמב"ם הל' שבת פ"ל ה"י (ובמ"מ שם).

פארן גוף (נאר א תענוג (רוחני) פאר דער נשמה); און אפילו ווען א איד האט גע'פועל'ט אויף זיך אז זיין גוף זאל נישט פילן קיין צער פון דעם תענית, אדער נאך מער: אויך דער גוף פילט א געוויסן עונג דערפון וואס די נשמה האט תענוג ע"ד ווי א שמועה טובה תדושן עצם כפשוטו²⁸ — איז דאך דאס אבער נישט קיין עונג הגוף מצד עצמו (ער זאל זיך מתענג זיין פון א שמועה, אדער פון א תענית), נאר מצד דער שליטה (בטבע אדער דורך עבודה) פון דער נשמה אויפן גוף היפך טבע הגוף, אפילו פון א גוף צורף וקדוש.

און דעריבער טאר מען שבת ווי"ט נישט פאסטן אזא תענית (של תשובה וכיו"ב) אפילו ווען "יש לו תענוג בתענית זה", נאר מען מוז מענג זיין דעם שבת דוקא מיט אכילה ושתי' וואס זיינען אן עונג פאר דעם גוף. און מהאי טעמא איז דער דין אפילו ביי תענית חלום בשבת (ווי"ט) — כאטש מ'האט דאס יע מתיר געווען — אן מ'דארף אויף דעם א כפרה, היות מ'האט דורך דעם מבטל געווען "עיקר עונג שבת".

ד. ויש לומר, אז דאס איז אויך דער טעם (ע"ד הרמז) אויף דעם, וואס חגם אז אין שו"ע²⁹ ווערן געבראכט (אין צוגאב צו תענית חלום) נאך פאלן ווען עס איז דא א היתר נישט צו עסן אדער צו פאסטן בשבת (ווייל דאס איז פאר אים אן עונג)

— ווי ביי אן "אדם שהאכילה מזקת לו שאז עונג הוא לו שלא לאכול", אדער איינער וואס איז איינגעוואוינט צו פאסטן "בכל יום, ואכילה בשבת צער הוא לו מפני שינוי וסת"³⁰ —

דוקא (וואס "אב ואם יש לכם"²²): און דער טעם דערויף איז, ווייל דער "תיקון" וואס מצות טוען אויף איז דעם מענטשן (כמאמר רז"ל²³: לא ניתנו המצות אלא לצרף בהם את הבריות) איז נישט צוליב דער נשמה לעצמה (ווארום "הנשמה עצמה אינה צריכה תיקון"²⁴), נאר צוליב דעם גוף; אז (אויך) דער גוף פון א אידן זאל ווערן צורף און דורכגענומען מיט קדושת המצות.

דערפון איז פארשטאנדיק, אז דאס וואס תורה זאגט אן, אז שבת (אדער יו"ט) דארף זיין א זמן פון עונג ביי אידן ("לכם"²⁵), מיינט עס נישט, אז (נאר) די נשמה זאל האבן תענוג (רוחני) פון יום השבת²⁶ (ווי"ט), נאר אז (אויך) דער גוף זאל פילן אן עונג דערפון וואס דאס איז יום השבת (יו"ט)²⁷. ואדרבה: דער עיקר המכוון פון דער מצוה איז דוקא דער (לצד דעם) גוף.

און וויבאלד אז דער תענוג טבעי פון א גוף איז פון אכילה ושתי', דעריבער, זאגט תורה אז חייב העונג איז דורך אכילה דוקא; ווייל דוקא באופן זה ווערט אויפגעטאן אז דער עונג שבת איז מצרף, נעמט דורך דעם גוף ממש.

משא"כ א תענית של תשובה (וכיו"ב) איז דאך דאס נישט קיין (הנאה) עונג

(22) שבת פט, א.

(23) ב"ר רפמ"ד. ועוד.

(24) תניא פליז (מח, ב — מע"ח שער כו. וראה ליקוט פירושים כו' לתניא שם). שם רפ"ח (נא, א — "תיקון לעצמה במצוות".

(25) דגם בשבת כ"ע מודים דבעינן לכם (פסחים שם. טור ריש הל' שבת).

(26) שצ"ל שבת לה' אלקיך — עיין שו"ע אדה"ז אריח סר"צ ס"ה.

(27) עיין ד"ה וזה כו' וקראת לשבת עונג בסה"מ (אדה"ז) תקס"ח (ע' קיא). אהתי' ישע"י עה"פ (נח, יג) ס"יא (ס"ע רפ). וראה לקרית צו (טו, ב) וסה"מ (אדה"ז) תקס"ח ד"ה ויהי העונן (ע' קעא. קעח) בענין איז שמחה אלא בבשר.

(28) גטין נו, ב.

(29) סרפ"ח שם.

(30) ל' אדה"ז שם (ס"ב), משרע שם ס"ב.

תענית חלום: פון דעם לערנט מען אפ, אז מצות עונג שבת (ויר"ט) איז נישט קיין חוב אכילה פאר זיך, נאר צוליב דעם עונג שבת, און דעריבער, ווען דער אדם איז זיך מתענג פון נישט עסן, מעג מען פאסטן³⁵.

קען מען זאגן, אז דער טעם וואס חז"ל האבן בוחר געווען צו זאגן דעם היתר דוקא ביי תענית חלום, כדי דער מיט צו מרמז זיין, אז די מציאות ההיתר פון תענית בשבת (מאיזה טעם שיהי') — א מצב וואס איז מונע א אידן מלהתענג באכילה ושתי' — נעמט זיך דערפון וואס מ'איז אין א מצב פון "חלום" (רוחני), שינה והעלם וגלות פון דער נשמה בגוף³⁶, און נאכמער — פון שינה והסתר הגלות כפשוטו

[כמבואר בתו"א³⁷ אויפן פסוק³⁸, היינו כחולמים, אז פונקט ווי א חלום איז מחבר שני הפכים בנושא אחד (ווייל בעת השינה ווערט נסתלק דער שכל און

הדין דתענית חלום — יש לומר, כי בדינים הנלו, לא רק שומות להתענות (כבתענית חלום), אלא עוד זאת, שעיי לא ביטל עיקר עונג שבת (שלכן אין צריכים להתענות תענית על תענית לכפרה, כמבואר בלבוש שם). ועיי מביאים מקורות (הנהגת מר ברי דרבינא ודריעק) שכן נהגו לכתחילה ובקיעות. ולהעיר משות' בנימין זאב סריי.

(35) ובתענית של תשובה לא התירו כי הוא, עונג . . שאינו מוכרח שיהי' בשבת' (דלא כתענית חלום שמבטל הגויז רק כשמחננה בו ביום).

(36) לבירא עמיקתא, ונקרא משכא דחורא (תניא פליא ובכ"מ).

(37) וישב (כח, ג). סה"מ תקס"ה (כרך א) ע' קפד. (38) תהלים קכו, א.

(*) גם יש לומר, כי בתענית חלום יש עוד טעם להיתר (ורק טעם זה הובא בשו"ע סריפ"ח שם. וראה תודה כל סוטה מ, א). כדי שיקרע גזר דינו. וגם בשו"ע אדה"ז שם הובא טעם זה לראשונה, ורק אח"כ מוסיף. ועוד לפי שאין כאן ביטול עונג שבת כו" (דלא כמסור ולבוש שם, שהביאו רק הטעם שתענית זה הוא עונג לו). ואכ"מ.

פונדעסטוועגן, ווערט אין ש"ס³¹ דערמאנט (בפירוש³²) בלויז דער היתר פון תענית חלום³³; וואס דערפון איז פארשטאנדיק, אז דער יסוד ההיתר פון די אנדערע פאלין איז דער דין פון

(31) שבת יא, א. תענית יב, ב. — וגם מחזיל ברכות (לא, סע"ב). כל היושב בתענית בשבת כו', איירי בתענית חלום (תוס' שם בשם הר"ח. רי"ף ורא"ש שבת שם. ועוד). וראה הערה הבאה.

(32) בהגמ"י הל' תענית פ"א אות ב (הובא כבי' לטא"ח סריפ"ח) משמע שמפרש הא דמר ברי' דרבינא כולה שתא הוה יתיב בתעניתא כו' (פסחים שם). שעשה כן גם בשבת משום שהאכילה בשבת היתה צער לו מפני שינוי וסתי'. אבל [נוסף לזה שלכמה מפרשים (שו"ת הרשב"א ח"ד סרי"ב (הובא כבי' שם). תודיה אי ברכות מט, ב. מהרי"ל סוף הל' ימים הנוראים. ועוד. וראה שו"ת הצ"צ חא"ח סל"ו) גם הא רק בתענית חלום קאמר (והרי זה המקור לאסור תענית חלום בחגג"ש (כפסק אדה"ז) כמ"ש במהרי"ל שם) — הרי בכל אופן אינו מפורש בזה כי היתר דשבת"י, כבתענית חלום שמפורש בו אפילו בשבת'.

(33) וכן בטור סריפ"ח שם הביא רק הדין דתענית חלום.

(34) וכן מוכח מלשון הלבוש שם סעיף ד (ומטעם זה מותר ג"כ כו"י) שכולם מטעם אחד הותרו. ולהעיר מהכותרת דס"י רפח בשו"ע (וכן בשו"ע אדה"ז) — דין תענית ודין תענית חלום בשבת'.

ומה שבהגמ"י הנ"ל (הערה 32) מובא רק הא דמר ברי' דרבינא, ועדין באגור ס"י תב (הובא כבי' שם) גבי אדם שמוק לו אכילתו, מובא רק הא שמצאו תלמידיו לרע"ק שהי' בוכה בשבת כו' — ולא הוזכרו

(*) ובחי' המאירי לביצה שם מפרש שהיו תעניות של פרישה ותשובה (ראה לעיל הערה 17). ובבעל המאור וחי' ר' דוד לפסחים שם פירשו, שישב ושנה כל היום דנפשו חשקה בחורה וזה הי' העונג שלו. ואכ"מ.

(**) להעיר ממאירי פסחים שם: ואם לא נאמר אלא על יו"ט כו', ובבעל המאור שם: ומר ברי' דרבינא לא פליג אדרבא (דבשבת בעיני לכת). ומשמע שמפרש שלא התענה בשבת. וראה בחי' ר' דוד שם שהקשה עליו. שלא הוזכר יום השבת במנהגו של מר ברי' דרבינא.

פון אכילה⁴¹ (כאטש אז בשאר ימות השנה איז דאס באופן הפוך). ווייל שבת איז א טאג וואס ברענגט תענוג אין אלע ענינים.

נאָר וויבאלד אז תורה איז ענינה צו באַוואַרענען און געפינען עצות אפילו פאַר אַזאָ וואָס געפינט זיך אין אַ צו-שטאַנד פון „חלום“, ווי עס שטייט אויף תורה אז איר פעולה איז „להבדיל בין הטמא ובין הטהור“⁴²

[דלכאורה, טמא און טהור זיינען צוויי הפכים, איז פארוואס דאָרף מען אַנקו-מען צו תורה אויף צו מבדיל זיין צווישן זיי? נאָר ווייל די הוראה און סיוע פון תורה איז אויך פאַר אַזאָ וואָס איז אין אַ מצב פון שינה וחלום און קען דערפאַר צונויפמישן צוויי הפכים ווי טמא וטהור — לאַזט זיך אַראָפּ תורה⁴³ אויך צו אים און איז מבדיל בין הטהור ובין הטמא]

דעריבער גיט תורה אויך אַן עצה צו דעם וואָס צוליבן הסתר איז זיין גוף אים מונע מאכילת שבת וי"ט — זי איז אים מתיר צו פאַסטן, וויבאלד אז אין זיין איצטיקן מצב איז דאָס זיין תענוג.

ה. ע"פ הנ"ל וועט מען אויך פאַר-שטיין דעם חילוק צווישן שבועות און „שאר יו"ט ושבתות“:

עס בלייבט איבער בלויז דער „כח המדמה“, אזוי איז אויך ביי אידן אין זמן הגלות, אז צוליב דעם העלם והסתר פון גלות איז רעכט אז ביי זיי זאלן זיין „ב' דברים הפכיים“: בשעת'ן דאווענען שטייט מען אין אַ תנועה פון התעוררות אמיתית בהחלטה טובה כו', און נאָכן דאווענען זאל דאָס פאַרגעסן ווערן עד כדי כך, אז ער קען זיך פירן היפך פון דעם וואָס ער האָט מחליט געווען בשעת התפלה].

וואָרומ, ווי איז שייך ביי אַ אידן אַזאָ זאָר, אז אין טאָג פון שבת אָדער יו"ט וואָס ס'איז אַ מצוה לענגן באכילה ושת"י, זאל זיין גוף אים מונע זיין פון דעם תענוג?

— און דאָ רעדט זיך ניט וועגן איינעם וואָס טוט היפך התורה ח"ו, נאָר וועגן אַזאָ וואָס איז זיך משתדל צו פירן זיך ע"פ תורה⁴⁴ און פונדעסטוועגן איז זיין גוף ניט מתאים צו מקבל זיין אַט דעם עונג —

איז דאָס נאָר דערפאַר וואָס ער איז אין אַ מעמד ומצב פון „חלום“ (הסתר הגלות): ער איז טאַקע אַ איד וואָס פירט זיך ע"פ תורה אָבער צוזאַמען דערמיט איז דאָ אַ הסתר וואָס דערלאָזט ניט אז דער עונג השבת זאל אים דורכנעמען, ביז אַז אויך זיין גוף זאל „דערהערן“ (כדבעי) אז ס'איז שבת.

ווען ביי אים וואָלט אַט דער הסתר ניט געווען, וואָלט דער ויקדשהו⁴⁵ פונעם זמן, וואָס דאָס איז דער יום השבת (אָדער יו"ט) גע'פעל'ט אויף זיין גוף, אז היינט זאל ער יע האָבן תענוג

(41) להעיר מכלבו (הגיל הערה 17) „ולא תמצא מי שמופלא בחסידות שמתענה בשבתות וי"ט“ [כ"ה כב"י שם. ובכלבו לפנינו הל' יו"ט סי' נ"ח] ואם לא ימצא כו'. אבל להעיר, שבארחות חיים (דעל הרוב סי' הכלבו מעתיק מס' ארחות חיים) — ש' הגדולים להחידא מע' ספרים מע' כלבו) הל' יו"ט סי' ס"ג הלשון: ואעפ"כ נמצא כו'.

(42) ס"פ שמיני. וראה תו"ח בראשית (ב), ב ואילך. אוה"ת שמיני (כר) א' ע' נו ואילך. ובכ"מ.

(43) להעיר מתניא רפ"ה: שכשטעון ראובן כך כו' ושמעון כך כו' — שאחת הטענות היא טענת שקר.

(39) להעיר מהגמ"י הגיל (ונעתק גיכ בשו"ע סרפ"ח סי' ג). כמה חסידים ואנשי מעשה שהתענו . . . וכן . . . ר"י חסיד ז"ל. וראה הערה 41.

(40) יתרו כ, יא.

דער חידוש אין דער התגלות אלקית בשעת מתן תורה לגבי די אנדערע גילויים אין די מועדים וזמנים איז, וואס ביי מ"ת האט עס דורכגענומען די גאנצע בריאה. ווי עס שטייט: אז דער קול פון מ"ת האט זיך געהערט פון אלע ד' רוחות ומלמעלה ומלמטה, ביז אז "צפור" לא צווח כו' שור לא געה כו' העולם שותק ומחריש. און נאך מער: דער קול פון די עשה"ד איז נקלט גע- ווארן אפילו אין דעם דומם פון וועלט (ווי גערעדט אמאל בארוכה, אז דער- פאר איז ניט געווען קיין בת-קול פונעם קול פון עשרת הדברות⁴¹).

און דאס דערפאר וואס ביי מ"ת איז געווען די התגלות פון עצמות ומהות אליין, וואס האט זיך כביכול "אריין- געגעבן" אין תורה⁴². כמחז"ל⁴³ אז דער ווארט "אנכי" (התחלת עשה"ד — מתן תורה) איז ר"ת "אנא נפשי כתבית יהיבית" — אנכי מי שאנכי⁴⁴, עצמות אליין, זאגט, אז ער גיט אריין (כתבית יהיבית) זיין עצמות (נפשי) אין תורה.

און וויבאלד אז ער איז דער בלי גבול אמיתי, איז ניטא קיין ארט וואו זיין התגלות דערלאנגט ניט, וואס דערפאר

האט מ"ת דורכגענומען די גאנצע בריאה.

און דערמיט וועט אויך זיין מוכן דער טעם פארוואס מען טאר ניט פאסטן קיין תענית חלום בחגה"ש דערפאר וואס דאס איז "יום שניתנה" בו תורה⁴⁵:

וויבאלד אז חגה"ש איז דער "יום שניתנה בו תורה", וואס דאס האט דורכגענומען די גאנצע בריאה און קיין הגבלה, דארף אויך די שמחה פון חגה"ש זיין א בלתי מוגבלת ביז אז עס זאל ניט זיין קיין ארט ביים מענטשן, וואו עס דערגרייכט ניט די שמחה פון מתן תורה.

ביי אנדערע יו"ט, וויבאלד זיי זיינען פארבונדן מיט אורות וגילויים⁴⁶, קען דעריבער זיין אן ארט פאר הסתר ה"חלום", וואס איז מונע און פאר- שטעלט אויף דער שמחה פון יו"ט.

אבער אויף דער שמחה פון תורה איז ניט שייך קיין הסתר⁴⁷; עס נעמט דורך אלע מדריגות. אומעטום, אפילו אין די מדריגות הכי תחתונות הערט זיך ווי ס'איז "נוח ומקובל" דער ענין פון מתן תורה.

ובמילא קומט עס אראפ, אפילו אין "עולם החלומות", אין אכילה, אז אפילו ווען איינער האט א חלום וואס געוויינט- לעך וואלט דאס ניט דערלאזט אז זיין גוף זאל קענען האבן תענוג מאכילה — טוט אויף די שמחה פון שבועות, אז אויך ביי אים ווערט א שמחה, ווייל ביי אים איז נוח ומקובל יום שניתנה בו תורה.

(משיחת יום ב' דחגה"ש תשכ"ד)

52) וכל הנותן בעין יפה נותן (ב"ב נג, א).

53) להעיר מתפארת ישראל (להמהר"ל) ספכ"ה.

54) להעיר מתודיה תורה — שבת פט, א. היום

יום ע' נט (ג' ד' סיון).

44) תקו"ז תכ"ב (סד, ב). תניא פל"י. וראה תנחומא שמות כה. שמור פ"ה, ט.

45) שמור ספכ"ט.

46) לקו"ש ח"ד שיחה לפ' ואתחנן.

47) שמור ספכ"ה.

48) שלכן פסח וסוכות הם ד' ימים (בחי' השתלשלות), ותגה"ש שבו ניתנה תורה — יום אחד (בחי' הכתר שלמעלה מהתחלוקת), כמשנ"ת בהוספות לתו"א (קט, ד ואילך).

49) ראה תניא פמ"ו.

50) שבת קה, א (בגירסת הע"י). וראה לקו"ת שלח מה, סע"ד.

51) לקו"ת ר"פ במדבר. פינחס פ, ב. ובכ"מ.

חג השבועות א

ולעולמי עולמים אין לה שינוי ולא גרעון ולא תוספת⁹, "התורה הזאת אין חוקי ומשפטי משתנים לעולם ולעולמי עולמים"¹⁰.

די ציוויים והוראות פון פאר מ"ת איז אין זיי געווען הוספות עקריות וכו', ווי ס'איז געווען ביי נח לגבי אדם, אברהם לגבי נח וכו',¹¹

ויל' (בדרך אפשר) אז בא זיי איז (עיקר) ענינים געווען צוליב דער טובה ותועלת האדם — ובמילא¹², אז עס זיינען געווארן שינויים (עליות וכו') אין דעם אדם, זיינען אויך געווארן שינויים אין די ציוויים (פון אויבערשטן, כביכול) להאדם.

משא"כ ביי מ"ת¹³, וואס דאן האט דער אויבערשטער „נפשי כתבית יהיבית" אין תורה, איז מובן, אז די מצות התורה זיינען (ניט נאר א „מיטל" צו קבלת

א. ס'איז ידוע, אז בא מ"ת

— כאטש אז אויך לפני מ"ת האט מען געלערנט תורה, וכמפורש² „בית מדרשו" של שם „ובית מדרשו" של עבר, און (אנהייבנדיק פון אדם הראשון) איז מען נצטוה געווארן בכמה מצות³, און נאכמער האבות קיימו את כל התורה כולה עד שלא ניתנה —

נחחדש אז אידן זיינען דעמאלט נצטוה געווארן אויף אלע תרי"ג מצות און ס'איז (געגעבן) אנגעזאגט געווארן כל התורה כולה לכאורא מישראל, און אויך אז — תומ"צ זיינען געגעבן פון „אנכי" (ה' אלקיך): „אין אז אופן (ווי די גמרא זאגט, פון „אנכי", וואס „אנכי" איז ר"ת) „אנא נפשי כתבית יהיבית" — דער אויבערשטער האט זיך „אריינגעשריבן" און „אריינגעגעבן" אין תורה.

און וויבאלד אז תורה איז נפשו (בלשון החסידות — רצון⁸ עצמי) פון אויבערשטן, איז מובן (וואס איז אז עיקר באמונתנו), אז „התורה הזו לא תהי' מוחלפת", ובלשון הרמב"ם „דבר ברור ומפורש בתורה שהיא מצוה עומדת לעד

(1) ראה בארוכה לקו"ש ח"ה (ע' 88 ואילך) ועוד — דוה שעי' מ"ת קדושת המצות נקבעת „בהפסא", בגשם העולם הוא תוצאה מהחידוש דמית המבואר לקמן בפנים.

(2) ביר פסיג, יוד. פרשי תולדות כה, כו.

(3) ראה רמב"ם רפ"ט מהלכות מלכים.

(4) ראה יומא כה, ב. קידוש פב, א (במשנה).

(5) יתרו כ, ב.

(6) שבת קה, א. וכגירסת העי'. וראה לקו"ש שלח

מח, סעי' ואלך.

(7) ראה רמב"ם בפירושו המשניות סנהדרין

הקדמה לפרק חלק היסוד התשיעי. אבל בהעתקת

הריי קאפח לא נזכר ביסוד זה הענין והתורה מועתקת מאת הבורא: ע"ש.

(8) מלשון אין נפשי אל העם הזה (ירמי' טו, א).

(9) רפ"ט מהל' יסוה"ת. וראה גם הקדמת הרמב"ם לפיה"מ (הובא בפירושו לסנהדרין שם) ד"ה החלק הראשון (המתנבא בשם) ואילך.

(10) הלכות מלכים פ"א ס"ה"ג (לפנינו ובכמה דפוסים — בשינויים והשמטות מצד בקורת הצנזור. וראה בהנסמן בלקו"ש ח"ח ע' 271: 275) וראה גם הל' מעה"ק ספ"ב.

(11) כהרמב"ם (הל' מלכים רפ"ט): על ששה דברים נצטווה אדה"י כו' הוסיף לנח כו'.

(12) כ"ה בעקרים מאמר ג ספ"ד ואילך. אמנם הוא חולק על הרמב"ם וס"ל דגם התורה אפשר שתשתנה ע"י הבורא, עיי' (פ"ד ואילך). ומביא רא' מהמצות דלפני מ"ת. ועי' המבואר בפנים מתורצת קושיתו על הרמב"ם כי גם לדעת הרמב"ם המצוות שלפני מ"ת שאני. וראה ראש אמנה להרי"א אברבנאל פ"ג.

(13) ראה ראש אמנה שם. ובארוכה (אבל אינו מחלק בין לפני מ"ת ואח"י) — בית אלקים (להמב"ט) שער היסודות פ"ד ואילך. ועוד.